ענגלישער "ברית-שלום" פארהאנדלט מיט די אראבער

(א בריוו פון לאָנדאָן)

פון א. ז. פען

ידיעות פון דער אידישער קולטור-געזעלשאפט

אין אידישן שאך קלוב

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
אידישע וואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Established 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

א גוט וואָרט פאר די איינגעוואנדערטע

פאר די לעצטע יאָרן זיינען מיר געוויינט געוואָרן צו הערן אין דער עפנטלאכקייט אלערליי פארליימדונגען קעגן די "אויסלענדער", דאָס הייסט, די איינגעוואנדערטע בירגער אין לאנד. די אנטי-אימיגראנטישע פראָפאגאנדע וואָס ווערט כסדר אָנגעפירט האָט געבראכט גאנץ ממשות'דיקע רעזולטאטן: די אימיגראציע איז אלץ מער און מער באשריינקט געוואָרן, און די שטימונג קעגן די "אויסלענדער" איז אזוי פארגיפטעט געוואָרן, אז מיר זעען איצט ווי אין מאָנטרעאָל פירן ארבעטסלאָזע דורך פיינטלאכע דעמאָנסטראציעס קעגן פירמעס וואָס באשעפטיקן "אויסלענדער", — כאָטש דער פאקט איז, אז די איינגעוואנדערטע טראָגן אויף זייערע פלייצעס די שווערסטע לאסט פון דער ארבעטסלאָזיקייט, באפרייענדיק פון איר אויף אזויפיל די איינגעבאָרענע ארבעטער.

מיר דארפן אָבער פאָרט נים ארייננפאלן אין צופיל פעסימיזם און מיינען, אז די שנאה צום אימיגראנט איז דאָ טאקע אן אלגעמיינע און אז ער האָט דאָ שוין מער קיין גוטע פריינט נים. מיר האָבן, אדרבא, אורזאכן צו גלויבן, אז דער איידעלער גייסט פון קאנאדע, וואָס האָט אמאָל געהאלטן אָפן דאָס לאנד און האָט אויפגענומען גאסטפריינטלאך יעדן נע־ווינד'ניק וואָס איז געקומען צו אירע ברעגן, לעבט נאָך און ארבעט אין דער שטיל. און ס'איז בלויז דערפאר ווייל די פינסטערע כחות קאָנען העכער שרייען און אפעלירן צו די נידעריקערע אינסטינקטן וואָס זיינען דערוועקט געוואָרן פון דער מלחמה, וואָס זייער שטים הערט זיך העכער, און וואָס זייערע העצעס ברענגען דערוויל רעזולטאטן.

פון צייט צו צייט דערהערט זיך אָבער אויך די שטים פון דער בעסערער קאנאדע, — א שטים פון טאָלעראנץ און פריינטשאפט צום אזוי גערופענעם אויסלענדער, וועלכער האָט מיט'ן שווייס פון זיין פנים, מיט זיין מארך און זיינע מוסקולן אזויפיל אויפגעטאָן פאר'ן אויפבוי פונ'ם לאנד.

אזא שטים האָבן מיר דאָ די טעג געהערט פון דר. דזשאָן מעקעי, פרינציפאל פון מאניטאָבא קאלעדזש, אין א רעדע אין נאָקס טשורטש. ער איז געוועזן איינער פון די ריכטער אין דעם קאָנטעסט פון אויסלענדישע ישובים אין מערב קאנאדע, דורכגעפירט פון די קאנאדער נאציאָנאלע אייזנבאַנען. ער האָט זיך צוגעקוקט צום לעבן פון די איינגעוואנדערטע און צו זייערע דערגרייכונגען דאָ אין לאנד, און ער האָט זיך איבערצייגט אין דעם גרויסן ביישטייער וואָס זיי האָבן געמאכט אויף אלע געביטן פון קאנאדער געזעלשאפטלאכן, קולטורעלן, פאָליטישן און עקאָנאָמישן לעבן.

דער חשוב'ער לעקטאָר האָט זיך מודה געווען, אז ער האָט אמאָל באלאנגט צו די וואָס האָבן געדיינקט אז קאנאדע האָט געמאכט א טעות ארייננצולאָזן אין לאנד מענשן פון פרעמדע נאציאָנאליטעטן. ער האָט אָבער גרינדלאך געענדערט זיין מיינונג און ער איז איבערצייגט, אז די דאָזיקע מענשן קאָנען מאכן די פיינסטע ביישטייער צום נאציאָנאלן לעבן פון קאנאדע.

דר. מעקעי האָט טאָן זיין לעקציע קאטעגאָריש אָפגעלייקנט די טעאָריע, אז דער צוזאמענמיש פון פעלקער דאָ קאָן שעדיקן דער אנגלאָ-סאקסישער ראסע. אדרבא, ער איז איבערצייגט, אז דאָס איז א געזונטע דערשיינונג. די אנגלאָ-סאקסן זיינען דאָך אליין א צוזאמענמיש פון פארשיידענע פעלקער. און "אויב מיר זיינען געטריי צו אונזער אויפגאבע ווי אנגלאָ-סאקסן, דארפן מיר דערמוטיקן די ווייטערדיקע צוזאמענמישונג פון ראסן אין קאנאדע, פון וועלכער עס וועט מיט דער צייט אנטוויקלט ווערן א סך א פיינערע ראסע, ווי ווען מיר זאָלן באשריינקען אונזער איינוואנדערונג בלויז צו מענשן פון די בריטישע אינזלען".

דר. מעקעי האָט אויך שארף אטאקירט די געוויינהייט צו באצייכענען די איינגעוואנדערטע בירגער מיט'ן נאָמען "אויסלענדער". — "יעדער איינער וואָס ווערט געבאָרן אין קאנאדע אָדער וואָס נעמט אָן די קאנאדער בירגערשאפט, איז מער נים קיין אויסלענדער", — האָט ער געזאָגט. — "עס טאָרן אין קאנאדע נים זיין קיין בירגער פון צוויי קאטעגאָריעס".

דר. מעקעיס שטים, גלויבן מיר, איז די שטים פון דער עכטער קאנאדע, וועלכע איז לעצטנס פארשריען געוואָרן פון די שרייענדיקע שטימען פון די בישאָפ לאידס, וועלכע אפעלירן צו די נידעריקערע געפילן און וועלכע געווינען דערפאר אנהייענגער צווישן מענשן וואָס קאָנען נים דעם איינגעוואנדערטן אָדער וואָס טראכטן זיך בכלל נים אריין אין פראגן.

קאנאדע פאנגט ערשט אָן צו שרייבן איר געשיכטע, און זי קאָן נים ווייטער וואקסן און אנטוויקלען זיך אָן א גרויסן צופלוס פון מענשן. דאָס וועלן מוזן פריער אָדער שפעטער דערזעען אלע בעסערע מענשן פון קאנאדע, אפילו די, וואָס לאָזן זיך איצט פארפירן פון די דעמאגאָגישע היסטערישע געשרייען פון די אימיגראנטן שונאים.

די צוקונפט איז מיט די דר. מעקעיס, — יענע ערלאכע און אמת'ע פאטריאָטן, וואָס ווילן זעען קאנאדע א גרויס און גליקלאך לאנד, וואו מענשן פון אלע לענדער און אלע פעלקער קאָנען מאכן זייערע היימען און מיט געמיינשאפטלאכע כחות בויען דאָס לאנד.

זייער שטים איז באשיידן, נים-שרייענדיק, — ווייל דאָס איז די שטים פונ'ם אמת. און אָט דער שטים פון טאָלעראנץ און ברייטהארציקייט באלאנגט די צוקונפט.

די פרויען אין קוועבעק

פון אלע פראָווינצן אין קאנאדע פארבלייבט קוועבעק די איינציקע, וואָס זאָגט זיך עקשנות'דיק אָפ פון געבן די פרויען פאָליטישע רעכט. די פארשיידענע פארזוכן וואָס זיינען געמאכט געוואָרן אויף דעם געביט זיינען כסדר דורכגעפאלן. ערשט לעצטע וואָך האָט די קוועבעקער לעגיסלאטור דורכגעוואָרפן מיט צוויי שטימען צו איינס א ביל צו געבן די פרויען פון דער פראָווינץ וואל-רעכט. און מיט א טאָג שפעטער האָט די לעגיסלאטור נידערגעשטימט א פארשלאג צו געבן אין דער פראָווינץ דאָס רעכט צו פרויען צו פראקטיצירן אדוואָקאטור.

דאָס האָט ווארשיינלאך אין א געוויסער מאָס צו טאָן מיט דער ספעציעלער באציאונג פון פראנצויזן צו דער פרוי, וועלכע זיי באטראכטן גיכער ווי א ליאלקע, איידער א גלייכן מענשן מיט'ן מאן. דער פאקט איז, אז פראנקרייך איז אין דער דאָזיקער הינזיכט אויך, אן אויסנאם: די פראנצויזישע פרויען האָבן נאָך נים געקראָגן קיין פאָליטישע רעכט, בעת די פרויען אין כמעט אלע אנדערע אייראָפייאישע לענדער האָבן פאר זיך אויסגעקעמפט אזעלכע. די פראנצויזישע פרוי אליין זעט אויס צו זיין צופרידן מיט איר פאָזיציע, און זי מאכט אפילו נים קיין געהעריקע אנשטרענגונג אויסצוקעמפן פאר זיך גלייכהייט מיט'ן מאן.

אָבער אינ'ם פאל פון קוועבעק האָט עס קאָנטיק אויך זייער פיל צו טאָן מיט דעם שטארקן איינפלוס וואָס די קאטוילישע קירך איבט אויס אויף דער פאָליטיק פון דער פראָווינץ.

די קירך, כידוע, איז פאראינטערעסירט אין דעם, אז די פרוי זאָל נים האָבן קיין אינטערעסן אויסער דעם קינדער-צימער און דער קיך. אזא פרוי איז פאר דער קירך אמלייכסטן צו האלטן אונטער איר איינפלוס, און זי ווערט דער שטארקסטער זייל פון דער קירך. די פרוי וואָס הויבט זיך אָן עוסק'ן מיט פאָליטיק ווערט שוין במילא א שלעכטע קירך-באזוכערין.

די פרויען פון קוועבעק, אויף וויפל זיי זיינען אליין פאראינטערעסירט צו קריגן פאָליטישע רעכט, וועלן דערפאר נאָך דארפן לאנג און שווער קעמפן פאר אזעלכע.